Hospodárske listy

Aktuálne témy hlavne v oblasti verejných financií

Vydáva Inštitút hospodárskej politiky ISSN 1338-3647 www.ihp.sk ◆ číslo ◆ jún/2015

„NIEČO ZA NIEČO“

Sociálne zabezpečenie je základným balíkom štátneho zaopatrenia pre občanov, ktorí už nie sú schopní alebo je obmedzená ich schopnosť sa o seba postarať, resp. si zabezpečiť finančné prostriedky na pokrytie základných výdavkov nevyhnutných pre život. Časťou tohto systému je i systém starobného dôchodkového zabezpečenia, ktorý poskytuje dávku ľuďom, ktorí už nie sú v produktívnom veku života. Podstata fungovania je jednoduchá a i v tomto prípade platí schéma „niečo za niečo“. Človek prispieva do systému počas svojho produktívneho obdobia života aby mu následne potom štát vyplatil dávku v podobe dôchodku. Na jednej strane nám štát garantuje určitú dávku v období dôchodku ale na druhej strane nám nedokáže garantovať jej výšku kvôli nepriaznivo sa vyvíjajúcej demografii, ktorá je významným faktorom destabilizujúcim dôchodkový systém. Za účelom rozloženia rizika poberania dôchodku len z jedného zdroja vznikol II. pilier, ktorého hlavná myšlienka bola „odľahčiť“ I. pilier a počítalo sa s ním ako súčasťou systému starobného dôchodkového zabezpečenia. II. pilier teda vznikol ako nevyhnutná súčasť dôchodkového zabezpečenia a týmto spôsobom by sa malo pristupovať i k jeho prezentácii. Podobný pohľad na danú problematiku prezentujú i odborníci z radov vlády i akademickej obce, ktorých názory odzneli na Okrúhlom stole a zosumarizované sú obsahom článkov Hospodárskych listov.

Vladimír Mariak,
riaditeľ Inštitútu hospodárskej politiky

INŠTITÚT HOSPODÁRSKEJ POLITIKY, N.O.,
DLHÉ DIELY III Č. 1,
841 04 BRATISLAVA, SR.

RIADITEĽ: VLADIMÍR MARIAK.
EDITOR: VLADIMÍR MARIAK.

KONTAKT: WWW.IHP.SK

ROK 2015 A PRVÍ DÔCHODCOVIA Z II. PILIERA

KONIEC ROKA 2014 BOL AKO OBYČAJNE CHARAKTERISTICKÝ HODNOTENÍM, BILANCOVANÍM, OHLIADNUTÍM SA ZA UDALOSŤAMI, KTORÉ NÁS V DANOM ROKU PRIAMO ALEBO NEPRIAMO OVPLYVNILI. VOLILI SME SI NOVÉHO PREZIDENTA I SVOJICH ZÁSTUPCOV NA POSLANECKÉ FUNKCIE DO OBCÍ A MIEST. VYMENILI SME VIACERO MINISTROV, DOTKLA SA NÁS SITUÁCIA NA UKRAJINA, FUTBALISTOM SA NEUVERITEĽNE DARILO A V NIEKTORÝCH NEMOCNICIACH NENAKUPOVALI PRÍLIŠ ROZUMNE. DANÉ UDALOSTI SME MY, AKO BEŽNÍ OBČANIA NA SVOJICH ŽIVOTOCH TAKMER VÔBEC NEPOCÍTILI.

Jedna zmena sa skôr či neskôr dotkne každého z nás. Hovoríme o dovŕšení anuitnej novely, jednoducho povedané určenie podmienok vyplácania dôchodku z druhého piliera. V roku 2014 sa zavŕšil takmer desaťročný proces, myšlienky poslanca Ľudovíta Kaníka a vtedajšej vlády. Anuitná novela bola prijatá konsenzom koaličných i opozičných politických strán.

Každá zmena však do nášho života prináša niečo nové a neznáme, z čoho máme logicky strach, ktorý je vyvolaný neistotou. Nastavenie systému vyplácania dôchodku z druhého piliera naplno preverí až jeho spustenie, ktoré nastalo po 1.1.2015, kedy po tomto termíne majú možnosť z druhého piliera čerpať dôchodok prví dôchodcovia.

Práve prvé výplaty dôchodkov z II. piliera vyvolali negatívne emócie a postoje, ktoré viedli vládu k ďalšiemu otvoreniu II. Piliera, teda ľudia dostali možnosť prehodnotiť svoje rozhodnutie a z II. piliera vystúpiť alebo naopak vstúpiť. Druhý pilier je otvorený od 15.03. do 15.06.2015.

Vláda, prostredníctvom Sociálnej poisťovne spustila kampaň, ktoré hovorí o nedôležitosti II. piliera. Dané kroky však úplne popierajú podstatu a ústrednú myšlienku II. piliera, ktorá bola pri jeho vzniku deklarovaná a to, že II. pilier nie je doplnok prvého ale je plnohodnotnou súčasťou systému dôchodkového zabezpečenia v SR.

Sociálna poisťovňa nám nedokáže do budúcna garantovať výšku našich dôchodkov a práve preto nám II. pilier ponúka možnosť previať časť zodpovednosti za svoj dôchodok do vlastných rúk.

Vladimír Mariak,
riaditeľ Inštitútu hospodárskej politiky

II. PILIER JE SÚČASŤOU DÔCHODKOVÉHO SYSTÉMU, NIE LEN JEHO DOPLNOK !

OBDOBIE PRÍCHODU NOVÉHO ROKA SA OBYČAJNE BÝVA SYMBOLOM PREDSAVZATÍ, NASTUPUJÚCICH ZMIEN A NOVÝCH ZAČIATKOV. VEĎ SI TO PRIPOMEŇME: NA NOVÝ ROK VZNIKLA SAMOSTATNÁ SLOVENSKÁ REPUBLIKA A TAKISTO NA NOVÝ ROK SME ZAČALI PLATIŤ EUROM. SYMBOLIKA NOVÝCH ZAČIATKOV K PRÍCHODU NOVÉHO ROKA UŽ NEJAKO TAK PATRÍ. S PRÍCHODOM ROKA 2015 VSTUPUJE DO PLATNOSTI ANUITNÁ NOVELA, TEDA POSLEDNÁ FÁZA ZAVŔŠENIA DÔCHODKOVEJ REFORMY, KTORÁ BOLA ZAČATÁ UŽ V ROKU 2014. DESAŤ ROKOV SME BOLI PLNÍ OČAKÁVANIA, ČO TO NÁM „BEŽNÝM OBČANOM“ PRINESIE. BOLO TO VŠAK DESAŤ ROKOV NIELEN PLNÝCH OČAKÁVANIA ALE I ZMIEN A NEISTOTY V SPOJITOSTI S NOVO – ZAVÁDZANÝM SYSTÉMOM.

Konečná fáza bola zavŕšená v druhej polovici roka 2014. Finálnej fáze predchádzali dlhé rokovania, pričom konečná podoba bola odobrená i opozičnými politickými stranami. V súčasnej dobe nám preto debaty a hľadanie odpovedí na otázky typu: Prečo je hranica pre výber v hotovosti z druhého piliera posunutá tak vysoko? Neprieči sa to s pôvodným zámerom, ktorý sľuboval slobodu v rozhodovaní sporiteľa, ako naloží so svojimi úsporami? Je krátenie dôchodku o 2% adekvátna cena za predĺženie možnosti dedenia zostatku i po začatí poberania dôchodku? To už nezmeníme, systém je nastavený a nepredpokladá sa nejaká ďalšia zmena. Každopádne pripravovatelia novely argumentovali nastavenie výšky pre výber v hotovosti ako „ochranu sporiteľa pred sebou samým “, pretože nasporené peniaze majú slúžiť ako renta a nie na nákup spotrebných vecí (napr. auta). Spotrebovaním peňazí (pri stanovení nízkej hranice výberu v hotovosti) hrozí, že dôchodok daného občana bude pod hranicou chudoby a ostatní občania sa mu zo svojich daní vyskladajú na adekvátnu výšku dôchodku.

Do kreovania novely a nastaveniu systému sa venovalo veľa času a tým pádom i očakávania od ľudí sú vysoké. V súčasnej dobe je II. pilier prirovnávaný ku sklamaniu, pretože dôchodky z neho vyplácané sú príliš nízke. Nepopierame, že ľudia, ktorí sporili v II. pilieri len 10 rokov si nedokázali nasporiť potrebné množstvo financií aby ich dôchodok bol ohurujúci. Doslova si dovolíme tvrdiť, že ľudia, ktorí plánujú prispievať do II. piliera 10 a menej rokov by nemali byť jeho súčasťou.

V súčasnej dobe je II. pilier prezentovaný ako neopodstatnený a v podstate i zbytočný a tým sa dokonca popiera hlavná idea jeho vzniku, a to rozložiť riziko v prípade dôchodkových úspor. Jednoducho povedané, ide o rozloženie rizika v prípade investície a dôchodok je jednou z našich najväčších investícii. Spoliehať sa na jedinú inštitúciu, hoci je štátna je vcelku nerozumné, navyše účasť v II. pilieri nemá na výšku nášho čistého príjmu dopad.

Navyše štát nám nedokáže, vzhľadom na fakt nepriaznivo sa vyvíjajúcej demografie, výšku nášho dôchodku. II. pilier nebol zavedený len ako nejaký doplnok ale ako plnohodnotná súčasť systému dôchodkového zabezpečenia a tak by sa k nemu malo pristupovať.

Vzhľadom na fakt, že II. pilier je v súčasnosti pod paľbou kritiky nielen vlády ale i verejnosti a tým sa jeho úloha, resp. poslanie plnohodnotnej zložky dôchodkového systému vytráca. Za účelom pripomenutia poslania II. piliera verejnosti ale i politikom sa IHP rozhodol usporiadať už tradičný okrúhly stôl za účasti poslancov, zástupcov DSS, zástupcov poisťovní, akademikov a študentov.

Výstupom z okrúhleho stola je súčasné vydanie hospodárskych listou, kde sa budeme venovať celému priebehu okrúhleho stola.

Vladimír Mariak,
riaditeľ Inštitútu hospodárskej politiky

ÚSTREDNÁ MYŠLIENKA II. PILIERA – ROZLOŽENIE RIZIKA, ALEBO PREČO NIE JE II. PILIER LEN DOPLNOK TOHO PRVÉHO

OKRÚHLY STÔL SA, AKO UŽ BOLO SPOMENUTÉ, V MODERNÝCH PRIESTOROCH VŠEMVS BRATISLAVA. OKRÚHLY STÔL OTVORIL P. RÓBERT KOTIAN, KTORÝ SA PÁR ÚVODNÝMI SLOVAMI PRIHOVORIL POSLUCHÁČOM V AUDITÓRIU A PREDSTAVIL HOSTÍ ZA PREDSEDNÍCKYM STOLOM. MIESTO ZA PREDSEDNÍCKYM STOLOM ZAUJALI HLAVNÝ REČNÍCI: ŠTÁTNY TAJOMNÍK MPSVAR P. JOZEF BURIAN, POSLANEC NRSR P. ĽUDOVÍT KANÍK A ČLEN PROGNOSTICKÉHO ÚSTAVU SAV P. VLADIMÍR BALÁŽ.

Ďalšími hosťami boli: (1) zástupcovia z radov akademikov – Vladimír Baláž (Prognostický ústav SAV), (2) zástupcovia DSS – Jozef Paška (ADSS a ASDSS), Dušan Sovič a Michal Hausner (obaja DSS Poštovej banky), (3) zástupcovia poisťovní – Jozefína Žákova (SLASPO), Boris Masloviec (Union) a Jelica Kľúčovská (Generali).

Vzhľadom na neočakávané udalosti a povinnosti bol mierne pozmenený program okrúhleho stola a úvodné slovo dostal poslanec NRSR p. Ľudovít Kaník, ktorý bol ministrom na MPSVaR a bol pri začiatkoch zavádzania druhého piliera.

Úvodom svojho vystúpenia p. Kaník poznamenal, že „vo veľa veciach ohľadom II. piliera mimo politických sa s MPSVaR vedia dohodnúť a zhodnúť“. Toto vyhlásenie podopiera fakt, že anuitná novela bola prijatá konsenzom opozície i koalície. Druhý pilier je často mylne vnímaný ako doplnkový, avšak ako sa vyjadril poslanec NRSR Ľudovít Kaník: „II. pilier bol vytvorený ako súčasť dôchodkového systému“ a súčasne dodáva pre koho bol určený vetou: „nebol vytvorený pre súčasných dôchodcov ale pre súčasných pracujúcich a budúcich pracujúcich“. Systém je postavený na ekonomických a jeho cieľom je oddeliť budúcich dôchodcov od politiky a závislosti na politických rozhodnutiach“ a súčasne dodáva, že „II. pilier má takúto ambíciu pokiaľ sa doň nezasahuje. Druhý pilier vytvára zdroje na starobu a zabezpečenie staroby bez ohľadu na to aká je politická situácia.“ II. pilieru vadia i časté zásahy, na danú tému sa p. Kaník vyjadril nasledovne: „Ak sa do systému nezasahuje a všetko je správne nastavené, práve tie výnosy sú kľúčom a čarom tohto systému.“ Nepriaznivo vyvíjajúca demografia vytvára tlak i na verejné financie: „Demografia sa vyvíja pre nás nepriaznivo, starneme, dožívame sa vyššieho veku, tým rastú nároky na zdroje na dôchodky a súčasne sa znižuje pracujúca. Menšia skupina pracujúcich financuje zväčšujúcu sa skupinu dôchodcov, čo predstavuje obrovský nápor na financie. Situáciu je potrebné riešiť dnes, my sme ju začali pred desiatimi rokmi, ak by sme čakali o 20 rokov ju z roka na rok nevyriešime alebo možno áno za cenu drastických opatrení, ako napr. rapídne zvyšovanie odvodov, znižovanie dôchodkov a pod.“

Záverom sa p. Kaník venoval výške príspevku do II. piliera, rezervnému fondu solidarity a ústrednej myšlienke II. piliera. „Zníženie príspevku do II piliera považujem za nesprávne a za neprávne považujem nemožnosť sporiteľov v II. pilieri využiť rezervný fond solidarity. Nie je riešením otvorenie piliera na základe toho, že sú nízke penzie z II. piliera. Včasným výstupom si niektorí zabezpečia tesne pred odchodom do dôchodku vyšší dôchodok návratom do I. piliera lebo je dotovaný. Rozdiel medzi výškou dôchodku z I. a II. piliera je v tom , že jeden je dotovaný a druhý nie. Dotovaný je z rezervného fondu solidarity. Rezervný fond solidarity vykrýva deficit Sociálnej poisťovne, teda možnosť dofinancovania dôchodku dôchodcom z II. piliera im je odopretá. Všetci platia rovnako ale právo na dorovnanie majú len jedni, to považujem za poškodenie ústaveho práva, narhujem dôchodky z II. piliera ak sú nižšie ako len z I. piliera dokompenzovať do výšky dôchodku z I piliera. Nerovnováhu v II pilieri prehĺbili politické zásahy do II. piliera. Pre verejné financie je výhodné aby boli všetci v II. pilieri. Optimálne by bolo aby všetci boli v 2 pilieri bez ohľadu na výšku príjmu. Pri zavedení 2 piliera sa všade zaviedol povinný vstup limitovaný len vekom a oproti v SR sme išli liberálnou cestou a dovolili dobrovoľný vstup a to pomýlilo ľudí a stále to vnímajú veľmi chybne ako súťaž pilierov ale, to nie súťaž 2 pilier je súčasť základného a základný je pre všetkých a preto má vytvárať rovnaké a bezrizikové prostredie.“

Po p. Kaníkovi dostal slovo Jozef Burian, štátny tajomník MPSVaR. Štátny tajomník reagoval na doplňanie II. piliera z rezervného fondu solidarity a pripomenul základné fakty o zmenách v I. a II. pilieri.

„Filozofia, ktorú prezentoval p. Kaník je dôležitá ale poďme si pripomenú čísla, ako čo ten II. pilier je. Zároveň nemôžeme z dôchodkového systému vytvoriť nejaký malý bufet za účelom, ak nám nevyjde dostatočne vysoký dôchodok z II. piliera, štát doplať to. Jedná sa o socializácia strát a privatizácia ziskov, čo

nevnímam ako správne riešenie. Roku 2012 sa urobila zmena I. a II. piliera. Pre udržateľnosť verejných financií boli potrebné zmeny, ktoré sa udiali v I. pilieri, II. pilier slúži na udržateľnosť verejných financií v prípade vyrovnaného alebo prebytkového rozpočtu krajiny. Zmeny sa

Pokračovanie na str. 4

Dokončenie zo str. 3

týkali zvyšovania veku odchodu do dôchodku podľa strednej dĺžky dožitia a valorizácia podľa rastu miest dôchodcov. Deficit takmer miliardu € v Sociálnej poisťovni spôsobil zle nastavený systém od roku 2004, ktorý vytvoril obrovské diery a súčasná vláda ich musela naprávať."

Počas okrúhleho stola sa dostala na rad aj téma anuity, kompenzovanie strát, udržateľnosť verejných financií, leták od Sociálnej poisťovne. K daným témam sa štátny tajomník MPSVaR Jozef Burian vyjadril nasledovne: „Na anuitne sa pracovalo rok a vymyslel sa systém, ktorý mal podporu i veľkej časti opozície Výsledkom prvých vyplatených dôchodkov je zistenie, že prvé sú o 30 – 50 % nižšie ako v I. pilieri, za 10 rokov porovnania. Táto situácia nastalo tým, že bol II. pilier mylne interpelovaný a taktiež masívna reklama. Tlačil na to , že môže každý vstúpiť. Ľudia vstupovali v dôchodkovom veku s predstavou budúcich obrovských dôchodkov. Za mylné pokladám názory tých, ktorý hovoria o situácii: štát doplať ak nám náhodou zle zhodnotia. Takéto vyjadrenia podrývajú autoritu II. piliera i DSSiek - vstúpim, lebo štát to doplatí. Ak nebude ústavný zákon tak to môže každá vláda zmeniť a bude tu hokej. Následne je ťažké i pre DSS voliť vhodnú investičnú stratégiu. Kritizovaný krok Ficovej vlády, ktorá nastavila sledované obdobie pre DSS na pozorovanie strát na šesť mesiacov nasledujúca stredo – pravá vláda zmenila na deväť mesiacov, podľa môjho názoru sa za deväť mesiacov dá nakúpiť také isté nič ako na šesť. V súčasnosti máme podľa nastavenia jeden z najlepších zákonov o II. pilieri v krajinách OECD. Dostávame sa k letáku od Sociálnej poisťovne, za ktorým si stojím."

Štátny tajomník Jozef Burian vysvetlil svoj postoj k letáku sociálnej poisťovne. „Celý výpočet je podľa medotiky OECD a vychádzame iba z dát, ktoré sú prezentované NBS a DSSkami. Na základe týchto prepočtou budú výhercami v II. pilieri za 10 rokov sporenie ľudia, ktorí zarábajú okolo trojnásobku priemernej mzdy. Do druhého piliera patria ľudia, ktorí majú ambíciu si sporiť minimálne dvadsaťpäť rokov a zárobok majú na úrovni 1,25 násobku priemernej mzdy v SR. Čo sa týka verejných financií a výplaty dôchodkov vychádzame zo správy o Udržateľnosti budúcich dôchodkov. Správa zohľadňuje podiel vyplatených dôchodkov na celkovom rozpočte. Na základe údajov danej správy sme v súčasnosti na úrovni 8,2% a predpokladaný nárast v roku 2060 je na 10,9%, ale ak sa neurobila zmena v systému nárast by bol až o 14%. V súčasnosti je náhradový pomer, teda percento na koľko dôchodok pokrýva minulý príjem zo zamestnania na úrovni 47%. Ideálne je podľa odporúčaní Európskej komisie udržať mieru 50% ale minimum je 40%. SR sa bude pohybovať v týchto hraniciach a výdavky na dôchodky nám v 2036 klesnú na 8% z celkového rozpočtu, práve opatreniami, ktoré sa urobili v I. pilieri."

Záverom svojho vystúpenia zdôraznil, že I. a II. pilier sú len základný balík. „Na zabezpečenie a udržanie dôchodku nehľadajte cesty typu – ako neplatiť odvody ako tvrdia niektorí, pretože ak neplatíte odvody nemáte nárok na žiadnu dávku od štátu. Navyše je potrebné si uvedomiť, že I. a II. pilier sú len základný balík dôchodkového sporenia. V prípade, že chceme mať v dôchodku viac, musíme platiť viac, napr. si zvoliť III. pilier alebo iný typ dobrovoľných schém, cez ktoré si vytvoríme kapitál na dôchodok."

Následne sa slova ujal člen Prognostického ústavu SAV p. Vladimír Baláž, ktorý okrem iného prezentoval i výsledky prieskumu agentúry Focus. Nasledujúce riadky sú sumarizáciou faktov z jeho prednášky.

II. pilier bol založený pred 10 rokmi, vtedy

bola fin. gramotnosť strašne nízka, ba aj teraz je nízka a vtedy, dokonca aj dnes ľudia ľahko uverili rôznym informáciám a ich očakávania od finančných trhov boli privysoké. Túto situáciu využila jedna nezodpovedná DSS, ktorá mala reklamy o švajčiarskych dôchodkoch. Táto reklama veľmi uškodila II. pilieru ale aj celému dôchodkovému sporeniu. I. a II. pilier nie sú v rozpore, nekonkurujú si a majú sa vzájomne dopĺňať". Súčasne dodáva, že „Hlavným zmysel II. piliera je v tom, aby nám zabezpečil nejaký finančný vankúš na starobu v čase, keď v tomto štáte bude strašne veľa dôchodcov a málo prispievateľov. V súčasnosti 2,3 mil. ľudí pracuje a prispieva a zároveň je tu 1 mil. poberateľov starobného dôchodku a 300 tis. poberateľov invalidného dôchodku. Teda v súčasnosti prispieva na 1,3 mil. dôchodcov 2,3 mil. prispievateľov, teda pomer je 1,8 pracujúceho na 1 dôchodcu ale bude sa meniť. Pomer 1,8 pracujúceho na 1 dôchodcu je ešte dlhodobo udržateľný. Kedysi, v šesťdesiatych rokoch sa rodilo 100 000 ročne a cca. od roku 1994 sa rodí priemerne asi 55 000 detí. Predstavte si , že každý rok odíde asi 100 000 ľudí do dôchodku aby na nich pracovalo 55 000 ľudí. Na to nemusíme byť nejakí odborníci aby sme pochopili že tam bude nejaký problém. Práve preto je nutné aby sme si aj my budúci dôchodcovia niečo našetrili aby na nás súčasní prispievatelia nemuseli toľko platiť. I a II pilier nie sú v konkurencii, i keď z politických príčin zdanlivo v konkurencii sú. Odvod vo výške 4% samozrejme chýba v Sociálnej poisťovni a štát si tieto peniaze musí požičať, ale my si tým vytvárame finančný vankúš na starobu.

Prvý a druhý pilier sú vzájomne prepojené. Nekonkurujú si, ale sa dopĺňajú. S prvým pilierom je spojené čoraz väčšie riziko neudržateľnej miery náhrady mzdy dôchodkom z verejného systému. Druhý pilier treba chápať ako nástroj diverzifikácie dôchodkových rizík a stabilizácie základného príjmu v starobe.

PRACUJÚCI NA 1 DÔCHODCU

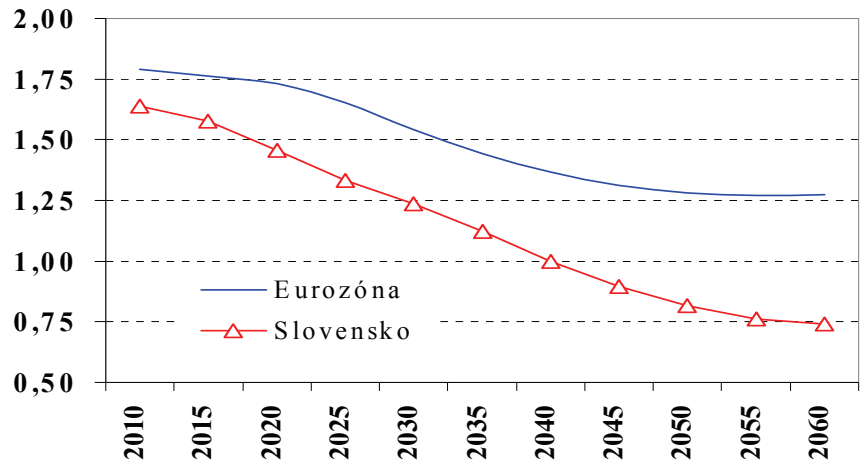

zdroj: FOCUS

Z grafov možno vidieť, že dnes je pomer 1,7 (1,8) pracujúceho na 1 dôchodcu, ale vidíte i to , že sa bude prudko meniť, v 2040 bude pober 1:1 a v roku 2060 bude na 1 dôchodcu len 0,7 pracujúceho. Údaje sú z prognózy Eu-

Pokračovanie na str. 5

Dokončenie zo str. 4

rópskej komisie z roku 2012. Pri porovnaní s novou prognózou sú čísla identické, pretože tu nastupuje oneskorenie takmer 20 rokov. Jednoducho povedané ak sa tento rok narodí viacej detí vplyv na dôchodkový systém to bude mať cca. o 20 rokov, až keď budú pracovať a prispievať.

Dôchodkovú reformu považujem za jeden z najväčších úspechov súčasnej vlády. Zvýšil sa vek odchodu do dôchodku, prerozdelili odvody. Znamená to, že ak zarábate 1000 a viac prispievate na dôchodok tým chudobnejším a od hranice asi 2700 € už ide všetko na prerozdelenie. V súčasnosti je miera náhrady asi 47 % priemerná hrubá mzda 850 € a priemerný hrubý dôchodok 405 €. V prípade, že by sa miera náhrady mala udržiavať, toto nebude dlhodobo udržateľné. Prognóze Európskej komisie síce klesnú výdavky na dôchodky na 8% v roku 2036 a porastú nie až tak veľa v roku 2060, ale daný výpočet zohľadňuje pokles náhradového pomeru na 28%.

Ďalej sa p. Baláž venoval prieskumu agentúry Focus, ktorý bol realizovaný vo februári 2015. Prieskumu sa zúčastnilo 614 respondentov, všetci sporitelia v druhom pilieri. Prieskum bol smerovaný na tieto hlavné oblasti:

- ❑ Ako vidia sporitelia poslanie druhého piliera?
- ❑ Ako vidia dopady demografického vývoja na schopnosť prvého piliera vyplácať dôchodky?
- ❑ Pokladajú sporenie v II. pilieri za výhodné, a ako sa pozerajú na dĺžku sporenia?
- ❑ Aké informácie potrebujú, aby sa zorientovali v dôchodkovom sporení?
- ❑ Aké opatrenia žiadajú od vlády a parlamentu na stabilizáciu dôchodkového systému?

1. Prvá otázka sa týkala udržateľnosti: Dnes na dôchodok jedného dôchodcu prispieva do Sociálnej poisťovne v prepočte 1,7 pracujúcich. Čo myslíte, aký bude tento podiel o 25 rokov – teda v prepočte koľko pracujúcich bude prispievať na dôchodok jednému dôchodcovi?

Teda či si ľudia uvedomujú, do akej miery je súčasné nastavenie udržateľné. Výsledkom je, že asi 30% ľudí si uvedomuje, že situácia sa zhoršuje.

2. Druhá otázka sa týkala zmyslu II. piliera: Aký je podľa vás hlavný zmysel druhého piliera?

Prevažná časť respondentov, asi 80% uviedlo, že zmyslom II. piliera je zabezpečiť dôchodok pre 30 a 40 ročných.

3. Tretia otázka: Kto mi zaplatí dôchodok?

Takmer 50% respondentov si uvedomuje, že o 20 rok je nevyhnutná kombinácia I. a II. piliera. Danou témou sa zaoberajú média už dlhšie, ich výpočty však majú jednu chybu. Počítajú dôchodky z I. piliera o 20 rokov na základe súčasného nastavenia modelu, ktorý je dlhodobo neudržateľný. Súčasný model je udržateľný max. 15 rokov.

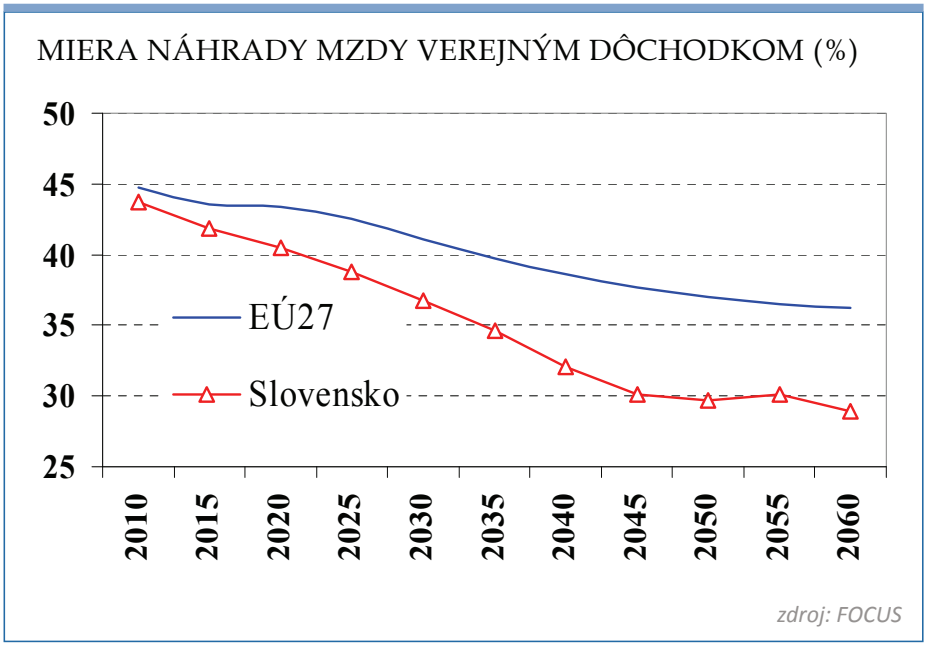

4. Štvrtá otázka: Je sporenie v II. pilieri pre sporiteľov výhodné? Ako dlho mám sporiť?

Takmer 80 % sporiteľov si myslí, že sporenie v II. pilieri je pre nich výhodné. Čo sa týka dĺžky sporenia najviac respondentov sa prikláňa k 25 a 30 rokom

5. Piata otázka: Prečo sú anuity nízke?

Celá diskusia ohľadom anuít odštartovala v januári, keď vyšli prví anuitanti. Len pre predstavu ako to funguje keď vyberáte peniaze z II. piliera. Berieme si svoj balíček peňazí do poisťovne, kde na základe prepočtov a tabuliek odhadnú ako dlho ešte budeme žiť a sumu, ktorú sme tam priniesli nám prerozdelia a budú pravidelne vyplácať. Anuita je produkt , ktorý nám donesené peniaze premení na doživotne vyplácaný dôchodok .

Respondenti si myslia, (najčastejšie odpovede) že 10 rokov sporenia v II. pilieri je príliš krátka doba, poisťovne si pýtajú vysoké marže, v II. pilieri sa často menia pravidlá.

Zmenou pravidiel sú ľudia znejistení a potom nepokladajú za dôležité sporiť v II. pilieri, keď sa stále menia pravidlá.

6. Šiesta otázka: Koľko treba prispievať do II. piliera?

Pôvodné nastavenie, 9% do Sociálnej poisťovne a 9% do II. piliera nebolo udržateľné a súčasný pomer je 14% do Sociálnej poisťovne a 4% do II. piliera.

Na základe odpovedí by ľudia uvítali prerozdelenie napr. 12% : 6% stále v prospech Sociálnej poisťovne.Odvod vo výške 4,75 % ide do garančného fondu, ktorý sa do II. piliera sa nezapočítava, väčšina respondentov to považuje za nespravodlivé.

P. Baláž poznamenal „Podľa môjho názoru by sa to tiež malo zmeniť napr. to rozdeliť alikvótne ale neviem do akej miery to bude udržateľné. „

7. Siedma otázka: Prečo znovu otvárať II. pilier?

Agentúra sa pýtala sporiteľov, prečo vláda otvorila 2 pilier. Názory respondentov sú iné ako dôvod, ktorý deklarovala vláda. Vláda II. pilier deklarovala ako nevýhodný ale pri nastavení, ktoré nie udržateľné je potrebný.

Respondenti si myslia, že 6,5 mld. € je veľké lákadlo a vláda ich chce minúť na iné ciele resp. výdavky ako len zabezpečenie výplaty dôchodcom alebo zlepšenie dôchodkového systému.

8. Ôsma otázka: Čo by sme potrebovali vedieť?

Respondenti chceli najviac vedieť o tom , aký dôchodok im Sociálna poisťovňa vie zabezpečiť o 20 30 rokov pri inej demografii, ako sa počítajú anuity, aká je vhodná kombinácia príjmu a veku na zotrvanie v II. pilieri.

9. Deviata otázka: Má byť prijatý ústavný zákon na ochranu II. piliera ?

Viac ako 80% respondentov si myslí, že má byť prijatý ústavný zákon na ochranu II. piliera.

Záverom p. Baláž poznamenal, že „by mala byť prijatá celospoločenská zhoda a dôchodkový systém by mal prestať byť predmetom politického boja, lebo penzijný systém je veľmi dôležitý, pretože základným pilierom každej spoločnosti ja zabezpečenie v starobe.“

Po vystúpení p. Baláža nasledovala diskusia, ktorá bola vyvrcholením a ukončením okrúhleho stola.

ANUITNÁ NOVELA

OD 1. JANUÁRA 2015 SA ZAČNÚ VYPLÁCAŤ PRVÉ DÔCHODKY Z 2. PILIERA. ANUITNÁ NOVELA, KTORÁ STANOVILA DEFINITÍVNE PRAVIDLÁ ICH VYPLÁCANIA, BOLA NÁRODNOU RADOU SLOVENSKEJ REPUBLIKY SCHVÁLENÁ 5. JÚNA 2014.

Účelom 2. piliera je zabezpečiť spolu s dôchodkom zo sociálneho poistenia (1. pilier) sporiteľovi **príjem v starobe** a pozostalým po sporiteľovi zabezpečiť príjem v prípade **smrti sporiteľa**. Za obdobie, v ktorom som sporiteľom v 2. pilieri, sa mi starobný dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok zo Sociálnej poisťovne **primerane zníži**. Dôchodok z 2. piliera teda **nie je doplnkom** k dôchodku z 1. piliera. Dôchodok z 2. piliera **nahrádza** časť starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku z 1. piliera. Táto skutočnosť bola základným východiskom pre nastavenie parametrov vyplácania dôchodkov.

STAROBNÝ A PREDČASNÝ STAROBNÝ DÔCHODOK

Podľa anuitnej novely ako aj podľa súčasného zákona o starobnom dôchodkovom sporení sa z 2. piliera má vyplácať **starobný dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok**. Tento dôchodok má spolu s kráteným dôchodkom z 1. piliera zabezpečiť sporiteľovi **do konca života** príjem v starobe. Jedinou podmienkou vyplácania **starobného dôchodku** z 2. piliera je dovŕšenie dôchodkového veku. **Predčasný starobný dôchodok** sa bude vyplácať takému sporiteľovi, ktorému už bol priznaný predčasný starobný dôchodok z 1. piliera, ak je **vyšší ako 1,2 násobok životného minima**. Ak sporiteľ nemá nárok na predčasný starobný dôchodok z vyšší ako **1,2-násobok sumy životného minima** (cca 240 eur), môže si pomôcť úsporami v 2. pilieri. Má teda nárok na predčasný starobný dôchodok aj vtedy, ak jeho predčasný starobný dôchodok **z oboch pilierov bude vyšší ako 1,2 násobok životného minima**.

DOŽIVOTNÝ DÔCHODOK SO 7 ROČNOU GARANCIOU

V zásade možno konštatovať, že v návrhu anuitnej novely, ktorý do parlamentu predložila vláda, sa prijali 2 pozmeňujúce návrhy, ktoré zásadne ovplyvnili jej výslednú podobu. Jedným z nich je zavedenie 7 ročnej garancie doživotného dôchodku.

Dôchodok z 2. piliera nahrádza časť dôchodku z 1. piliera, ktorú som stratil rozhodnutím odkloniť časť povinných odvodov do 2. piliera. Preto je podľa anuitnej novely prioritou, aby bol starobný dôchodok a predčasný starobný dôchodok z 2. piliera vyplácaný vo forme doživotného dôchodku, ktorý bude vyplácať poisťovňa.

Oproti pôvodnému návrhu doživotného dôchodku bez akejkoľvek formy dedenia počas jeho vyplácania sa na základe pozmeňujúceho návrhu zmenila forma vyplácania „doživotného dôchodku“ na taký doživotný dôchodok, pri ktorom poisťovňa bude poskytovať istú formu garancie pre dedičov. Garancia spočíva v tom, že ak poberateľ doživotného dôchodku zomrie skôr, ako uplynie prvých sedem rokov jeho poberania, suma nevyplatených mesačných súm dôchodku určených na výplatu v prvých siedmich rokoch bude vyplatená oprávnenej osobe určenej v zmluve o poistení dôchodku, resp. stane sa predmetom dedenia. Ako každá garancia, aj táto má svoju cenu. V prípade poberateľa, ktorému sa doživotný dôchodok začne vyplácať vo veku 62 rokov (všeobecný dôchodkový vek) je cena tejto garancie cca 2 %. Znamená to, že o takéto percento sa zníži doživotný dôchodok pri začatí vyplácania.

POZOSTALOSTNÉ DÔCHODKY A INDEXÁCIA DÔCHODKU

Pri uzatváraní zmluvy o poistení dôchodku s poisťovňou má sporiteľ možnosť voľby kľúčových parametrov, ktoré budú ovplyvňovať výšku jeho dôchodku pri začatí vyplácania. Okrem vyššie uvedenej 7 ročnej garancie doživotného dôchodku má sporiteľ pri uzatváraní zmluvy o poistení dôchodku na doživotný dôchodok možnosť zabezpečiť „pozostalostné dôchodky“ pre manžela/manželku a svoje deti.

Vyplácanie pozostalostného dôchodku si môže sporiteľ zvoliť na obdobie jedného alebo dvoch rokov. Takéto zabezpečenie pozostalých však má ako aj vyššie uvedená 7 ročná garancia doživotného dôchodku svoju cenu. Dohodnutie jednoročného“ pozostalostného dôchodku pravdepodobne zníži doživotný dôchodok poberateľa v priemere asi o 5 %, „dvojročný pozostalostný dôchodok“ asi o 10%. Sporiteľ tak môže svoje rozhodnutie, či zabezpečí pozostalých, zvážiť aj podľa toho, či nejakých pozostalých vôbec má.

Zároveň výšku dôchodku môžete ovplyvniť i svojim ďalším rozhodnutím. Základným variantom doživotného dôchodku je doživotný dôchodok vyplácaný v konštantnej výške. Ako sme si povedali, k doživotnému dôchodku je možné zakúpiť krytie pre pozostalých. Ide však o službu naviac, stále však za rovnakú sumu poistného prevedeného za sporiteľa z dôchodkovej správcovskej spoločnosti. Obdobným spôsobom môžeme vysvetliť ako vnímať „cenu“, ktorú zaplatí sporiteľ za to, že mu poisťovňa bude vyplácať každý rok o niečo vyšší dôchodok. Podľa zákona sa bude na zmluvy uzatvorené v roku 2015 vzťahovať 2% zvýšenie dôchodku, ak si toto zvýšenie sporiteľ zvolí pri uzatváraní zmluvy. V ďalších rokoch bude toto percento zvýšenia pre nové zmluvy ustanovovať Národná banka Slovenska. Tým sa teda zabezpečí pravidelné zvyšovanie dôchodku, avšak za cenu nižšieho dôchodku pri priznaní, pre toho, kto si toto zvýšenie zvolí.

PROGRAMOVÝ VÝBER A DOČASNÝ DÔCHODOK

Za určitých okolností však anuitná novela umožňuje výplatu časti nasporenej sumy aj jednorazovo alebo dočasne, a to formou programového výberu alebo dočasného dôchodku.

Problematike „programového výberu“ bola počas legislatívneho procesu, ktorým prešla anuitná novela, venovaná na úkor iných tém veľká pozornosť. Intenzívne sa diskutovalo o

Pokračovanie na str. 7

Dokončenie zo str. 6

pôvodnom návrhu ministerstva. Pôvodný návrh mal pripustiť k programovému výberu iba tých sporiteľov, ktorých dôchodok z 1. a 2. piliera bol najmenej vo výške 4-násobku životného minima (teda cca 800 eur).

V rámci rokovania o návrhu anuitnej novely v Národnej rade Slovenskej republiky Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR po vzájomnej dohode aj s niektorými opozičnými stranami pristúpilo k zmene podmienok na získanie dôchodku vyplácaného programovým výberom.

Podľa schválenej anuitnej novely sporiteľ, ktorý bude mať záujem o výplatu dôchodku programovým výberom bude musieť splniť súčasne dve podmienky:

- súčet súm doživotných dôchodkov z dvojpilierového systému musí byť vyšší ako dôchodok, na ktorý by mal sporiteľ nárok, ak by nikdy v 2. pilieri nebol a zároveň
- súčet súm jeho doživotných dôchodkov z dvojpilierového systému musí byť vyšší ako suma „fiktívneho nekráteného dôchodku z 1. piliera“, na ktorú by mal nárok taký poistenec, ktorý odpracoval 42 rokov a jeho priemerný celoživotný zárobok bol najmenej 1,25 násobok priemernej mzdy.

Programový výber sa teda v zásade umožňuje tomu sporiteľovi, ktorý je doživotne zabezpečený v primeranej výške, relatívne aj absolútne. Relatívne minimálne vo výške dôchodku, ktorú by mal, ak by do II. piliera nevstúpil a absolútne vo výške, ktorá s vysokou pravdepodobnosťou zabráni pádu do hmotnej núdze (doživotný dôchodok z oboch pilierov vo výške cca 550 eur, resp. 2,7 násobok životného minima).

Zároveň mať nárok na programový výber sa v zásade umožňuje tomu sporiteľovi, ktorý solidarizuje s nízkopríjmovými poistencami pri výpočte dôchodku a preto má z I. piliera nižší dôchodok v porovnaní s dôchodkom, v ktorom by boli plne zohľadnené jeho príjmy, z ktorých platil odvody.

Zvyšné dôchodkové úspory si môže sporiteľ vybrať cez programový výber (vypláca dôchodková správcovská spoločnosť) buď v postupných splátkach alebo jednorazovo. Ďalšou možnosťou je zakúpenie dočasného dôchodku (vypláca poisťovňa).

Nové podmienky nároku na programový výber v sebe kumulujú všetky možné výhody. Zabezpečujú individualizovaný prístup k sporiteľovi a jeho potrebám. Veľkou výhodou tohto schváleného návrhu je aj to, že podporuje rozvoj anuitného trhu, pretože si každý sporiteľ (ak chce poberať dôchodok z 2. piliera) bude musieť zakúpiť anuitu. Tak budú náklady súvisiace so spustením výplatnej fázy ako i ďalšie náklady vyplývajúce napr. z možného rizika antiselekcie rovnomerne rozložené medzi všetkých sporiteľov.

Výhodu programového výberu získajú v zásade tí sporitelia, ktorí do systému povinného dôchodkového zabezpečenia zjednodušene povedané dávajú viac než z neho dostanú. Zároveň „peniaze na ruku“ z 2. piliera by nemali dostať tí, ktorí z dôvodu solidarity v 1. pilieri dostanú z 1. piliera viac, než by na základe zaplatených odvodov mali dostať.

Nové podmienky pre programový výber by mohli podporiť aj motiváciu dôchodkových správcovských spoločností, aby zabezpečili zhodnotenie v dôchodkových fondoch minimálne na úrovni vnútornej výnosnosti 1. piliera. Zároveň tento návrh motivuje aj sporiteľov viacej sa zaujímať o svoje úspory v 2. pilieri.

MALÁ NASPORENÁ SUMA

Programový výber a dočasný dôchodok sú formami výplaty dôchodku aj pre tých, ktorí si v 2. pilieri nasporili malú sumu a žiadna poisťovňa nie je schopná za túto sumu poskytnúť doživotný dôchodok. Malá nasporená suma sa sporiteľovi nevyplatí jednorazovo, ale v zásade sa bude vyplácať vo výške mediánu minimálnych doživotných dôchodkov, ktoré v 2. pilieri vyplácajú poisťovne. Povedzme, že ide o sumu 12 eur mesačne. V prípade programového výberu sa táto suma bude vyplácať až dovtedy, kým sa suma na osobnom dôchodkovom účte nespotrebuje. Ak zomrie poberateľ takéhoto dôchodku a v dôchodkovom fonde zostane ešte nejaký majetok sporiteľa, bude tento majetok predmetom dedenia. V prípade dočasného dôchodku, ktorý sa vypláca 5,7 alebo 10 rokov, nedôjde v prípade smrti poberateľa takéhoto dôchodku k dedeniu. Výhodou takého dočasného dôchodku v porovnaní s programovým výberom je to, že sa bude vyplácať dlhšie, ako by sa vyplácal takýto dôchodok programovým výberom.

CENTRÁLNY INFORMAČNÝ PONUKOVÝ SYSTÉM

Centrálny informačný ponukový systém, ktorý bude spravovať Sociálna poisťovňa, je moderným a komfortným riešením pre sporiteľa pri získaní dôchodku z 2. piliera. Prostredníctvom tohto ponukového systému budú poisťovne predkladať záväzné ponuky pre budúcich dôchodcov.

O dôchodok z druhého piliera bude môcť sporiteľ požiadať nielen vo svojej dôchodkovej správcovskej spoločnosti, ale aj v Sociálnej poisťovni. Následne dôchodková správcovská spoločnosť vydá cez tento systém potvrdenie o nasporenej sume. Až po tejto informácii každá poisťovňa zaregistrovaná v tomto systéme predloží záväznú ponuku. Bez kontaktu s klientom, poznajúc iba meno a jeho vek. Všetky predložené ponuky doručí sporiteľovi Sociálna poisťovňa. Do 30 dní si sporiteľ môže vybrať „svoju poisťovňu“. Tá mu bude vyplácať dôchodok do konca života.

Takýto systém zabezpečí pre sporiteľa rýchly prístup k jeho dôchodku a podporí konkurenciu medzi poisťovňami, ktoré budú v tomto sektore pôsobiť. Zdravé konkurenčné prostredie vytvára tlak na zníženie nákladov pre sporiteľa a teda pre jeho vyšší dôchodok.

Kto je Jana Kolesárová...

Jana Kolesárová pôsobila po ukončení Ekonomickej univerzity v Bratislave na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny SR, kde sa v rokoch 1999 – 2003 zaoberala prípravou dôchodkovej reformy. Od roku 2004 bola ako riaditeľka odboru dôchodkového sporenia zodpovedná za zavedenie II. povinného kapitalizačného piliera a za transformáciu doplnkového dôchodkového poistenia na doplnkové dôchodkové sporenie. Po implementácii dôchodkovej reformy sa od marca 2007 do augusta 2011 venovala problematike verejno-súkromných partnerstiev (PPP) na Ministerstve financií SR. Od septembra 2011 pôsobila ako konzultant v PanGen s.r.o. a špecializovala sa na verejné obstarávanie poradenských služieb a verejno-súkromné partnerstvá (PPP). Od mája 2012 je generálnou riaditeľkou sekcie sociálneho poistenia a dôchodkového sporenia na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

ZÁVER

Anuitná novela bola dlho očakávaným zákonom. Absolvovali sme dlhé diskusie o zavedení Centrálneho informačného ponukového systému, o programovom výbere ako aj o vyplácaní pozostalostných dôchodkov. Pri jednotlivých rozhodnutiach sme brali do úvahy požiadavku dlhodobej udržateľnosti verejných financií, vytvorenia predpokladov pre čo najvyššie dôchodky z 2. piliera a zohľadňovali sme nielen záujmy sporiteľov ale aj záujmy daňovníkov. Pri príprave novely sa nám podarilo dosiahnuť konsenzus medzi všetkými zainteresovanými subjektmi, najmä Sociálnou poisťovňou, dôchodkovými správcovskými spoločnosťami a poisťovňami. Nebolo to však vždy ľahké. Zároveň sa nám podarilo dosiahnuť konsenzus medzi vládou a veľkou časťou opozície pri samotnom schvaľovaní anuitnej novely. To by malo byť dobrým základom pre dosiahnutie stability novej právnej úpravy vyplácania dôchodkov z 2. piliera v budúcom období.

Ing. Jana Kolesárová

DRUHÝ PILIER POTREBUJE STABILITU. PRVÝ ZAS INFORMOVANOSŤ.

DÔCHODKOVÉ SPORENIE JE BEH NA DLHÉ TRATE. Z POHĽADU ĽUDSKÉHO ŽIVOTA JE ROZHODNUTIE SPORIŤ SI NA DÔCHODOK TÝM NAJZÁVAŽNEJŠÍM FINANČNÝM ROZHODNUTÍM V ŽIVOTE. SPORENIE NA DÔCHODOK TRVÁ EŠTE DLHŠIE AKO SPLATENIE HYPOTÉKY. STABILITA SYSTÉMU, V KTOROM SA AKUMULUJÚ DÔCHODKOVÉ ÚSPORY, JE PRETO TÝM NAJDÔLEŽITEJŠÍM FAKTOROM ÚSPEŠNÉHO SPORENIA. BOHUŽIAĽ, REALITOU SÚ ČASTÉ ZMENY PRAVIDIEL A NEUSTÁLA NEISTOTA, ŽE ÚSPORY SPORITEĽOV RAZ VLÁDA ZHABE V PROSPECH „VÄČŠIEHO DOBRA“.

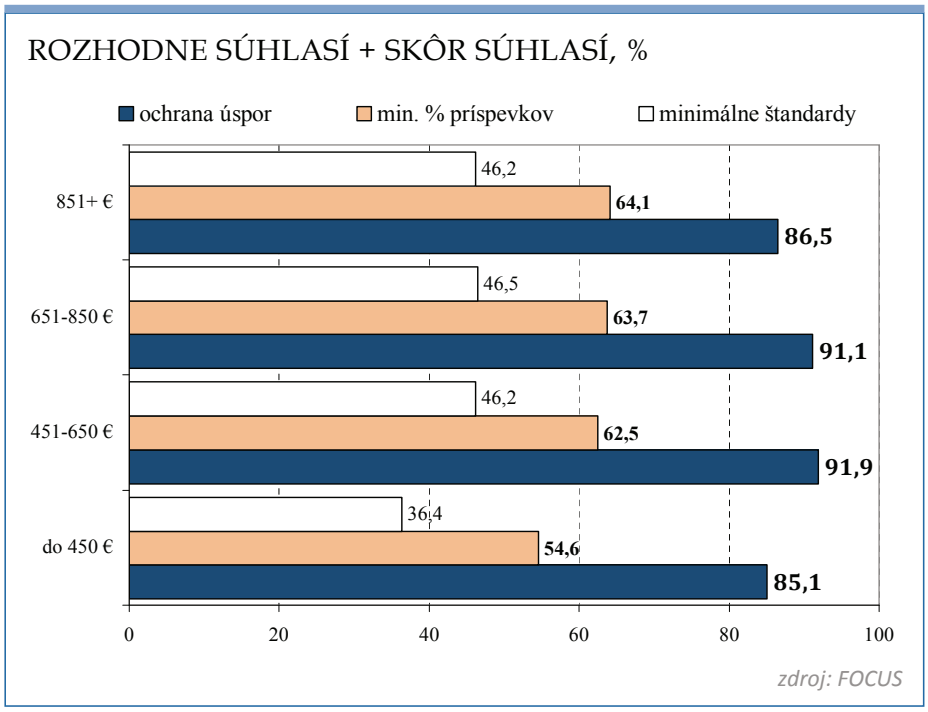

V prieskume sporiteľov v druhom pilieri (ktorý robil Inštitút hospodárskej politiky) sme sa preto opýtali či si členovia druhého piliera myslia o návrhu ústavného zákona, ktorý by mal ochrániť ich dôchodkové úspory. Znenie otázky bolo nasledovné

Navrhuje sa, aby bol prijatý ústavný zákon, ktorý by zaručil, že ani vlády, ani parlament by nemohli siahnuť na majetok sporiteľov v druhom pilieri (aby sa tak napríklad mohol znížiť štátny dlh). Aký je váš názor na nasledujúce opatrenia?

- *aby bol prijatý ústavný zákon na ochranu 2. piliera*
- *aby bola v ústavnom zákone uzákonená minimálna percentuálna výška povinných príspevkov, ktoré sa platia do 2. piliera*
- *aby boli v ústavnom zákone uzákonené aj iné minimálne štandardy ako napr. že bude možné vyplácať len doživotný pravidelný dôchodok bez možnosti jednorazového výberu naporenej sumy, alebo že DSS-ky musia ponúkať aj garantované a aj negarantované fondy*

V druhom pilieri sporí takmer 1,4 milióna ľudí. Sú medzi nimi sporitelia s vysokým i nižším príjmom. Zaujímalo nás, či ľudia z rôznych príjmových vrstiev vnímajú problematiku ochrany svojich úspor podobne alebo rozdielne. Úrovne čistého príjmu boli zvolené

Pokračovanie na str. 9

Dokončenie zo str. 8

tak, aby charakterizovali štyri typické príjmové pásma na Slovensku.

Ako vidno z Grafu 1, podpora ústavnej ochrany úspor v druhom pilieri ide naprieč príjmovými skupinami. Vo všetkých skupinách sa za prijatie takejto ochrany vyslovilo viac ako 85% respondentov. Viac ako polovica sporiteľov si želá aj uzákonenie uzákonenie minimálnej percentuálnej výšky povinných príspevkov, ktoré sa platia do 2. Piliera. Najväčšiu podporu získala táto otázka u respondentov s najvyšším príjmom.

Predpokladom dobrého rozhodnutia sú dobré informácie. Sporitelia v druhom pilieri pociťujú, že nemajú dosť informácii o tom, ako sa treba zabezpečiť na dôchodok. Ide však o komplikované otázky, kde je treba odborné poradenstvo. Mal by štát a jeho organizácie zabezpečiť takéto informácie pre ľudí, ktorí ich potrebujú? Aj na to sme sa spýtali v našom prieskume. Otázka znela nasledovne:

Predstavte si, že by ste mali možnosť získať bezplatné poradenstvom ohľadne vašej finančnej situácie na dôchodku. Pre každú z nasledujúcich oblastí poradenstva mi, prosím, povedzte, nakoľko užitočná by pre vás bola:

- *Sociálna poisťovňa by vám raz do roka zaslala približný odhad výšky vášho budúceho dôchodku*
- *Sociálna poisťovňa by vo všeobecnosti informovala ľudí o tom, ako funguje dôchodkový systém v SR – t.j. na čo majú ľudia nárok a podľa čoho by sa mali rozhodovať pri odchode do dôchodku*
- *V Sociálnej poisťovni by vám povedali, aké veľké povinné a dobrovoľné príspevky by ste mali platiť, aby ste dosiahli dôchodok určitej výšky*
- *Existoval by vzdelávací program o tom, ako si majú ľudia sporiť na starobu*
- *Existovalo by poradenstvo o tom, aké výhody a riziká sa spájajú s rozličnými finančnými produktmi a službami*

- *Existovalo by poradenstvo o tom, ako lepšie vybalancovať príjmy a výdavky vo vašej rodine*

Ako vidieť na Grafe 2, najväčšiu podporu si získali otázky o odhade výšky dôchodku, o vzniku nároku na dôchodok a tiež o veľkosti možných dobrovoľných príspevkov na dôchodok. Mnoho ľudí by si do Sociálnej poisťovne odviedlo aj viac peňazí, keby mali jasnú predstavu o tom, čo za ne dostanú.

Prvý a druhý pilier nie sú súperi, ale partneri. Prvý pilier má človeku poskytnúť ten najzákladnejší príjem v starobe. Ten druhý zas určitý životný komfort. Aby človek vedel, koľko mu štát poskytne v pilieri prvom, potrebuje kvalitné no súčasne aj zrozumiteľne formulované poradenstvo. Na jeho základe môže potom plánovať sporenie v pilieri druhom. A tam je najvyššou prioritou stabilita systému a ochrana jeho úspor. Prijatie ústavného zákona o ochrane úspor v druhom pilieri je teda nutnou podmienkou úspešného sporenia. To potvrdil aj náš prieskum sporiteľov v druhom pilieri.

Vladimír Baláž

Kto je Vladimír Baláž...

Vedecký pracovník Prognostického ústavu Slovenskej akadémie vied. Absolvoval viacero stáží a zamestnaní na univerzitách v Nemecku, Japonsku a Veľkej Británii. V súčasnosti pôsobí ako národný expert vo viacerých expertných skupinách Európskej komisie s tematikou poznatkovej ekonomiky. Na Slovensku sa venuje výskumu v oblasti behaviorálnej ekonómie a financií. Je autorom monografie: „Riziko a neistota - úvod do behaviorálnej ekonómie a financií“.